

14

14/15

Est. 3. Tab. 5.

Ammon

Ammon

Ammon

Ammon

Ammon

Ammon

Ammon

Ammon

Ammon

Ammon

Ammon

Ammon

Diui Bernardi abbatis ad humani
conditionis cognitionem meditatio
nes deuotissime.

Multi multa sciunt: et seipso nesciunt. Alios
inspiciunt: et semetipso deserviunt. Deum q̄/
runt per ista exteriora: deserentes sua interio
ra: quibus interior est deus. Idcirco ab exte
rioribus redeam ad interiora. et ab interio
ribus ad superiora ascēdam. ut possim cog
noscere: unde venio/ aut quo vado. quid sim: et unde sit.
Et ita per cognitionem mei valeam peruenire ad cog
nitionem dei. Quanto namq; in cognitione mei proficio
tanto ad cognitionem dei accedo. secundum interiorē
hominem tria in mente mea inuenio: per que deum reco
lo/ conspicio/ et concupisco. Sunt autem hec tria memo
ria/ intelligentia/ voluntas siue amor. Per memoriaz re
miniscor. per intelligentiam intueor. per voluntatem am
plector. Cum dei reminiscor: i memoria mea inuenio eū.
et in ea de eo et in eo delector: secundum q̄ ipse mihi do
nare dignatur. Intelligentia intueor: quid sit deus in se/
ipso/ quid in angelis/ quid in sanctis/ quid in hominib⁹
quid i creaturis. In seipso est incomprehensibilis. quia
principium et finis. Principium sine principio. finis sū
fine. Et me intelligo: q̄ incomprehensibilis sit deus: q̄
me ipsum intelligere non possum: quē ipse fecit. In an
gelis est desiderabilis. quia i eum desiderant perspicere.
In sanctis est delectabilis. quia in eo felices assidue le
tantur. In creaturis est admirabilis. quia omnia poten
A. i.

ter creat/sapienter gubernat/benigne dispensat. In ho-
minibus est amabilis. quia eorum deus est. et ipsi sunt po-
pulus eius. Ipse in eis habitat tanquam in templo suo. et ip-
si sunt templum eius. Non dedignatur singulos neque v-
niversos. Quisquis eius meminit/eumque intelligit ac di-
ligit: cum illo est. Diligere eum debemus. quoniam ipse pro-
pter dilexit nos. et ad imaginem et similitudinem suam nos
fecit. quod nulli alij creature donare voluit. Ad imaginem
dei facti sumus. hoc est ad intellectum et notitiam filij. per
quem intelligimus et cognoscimus patrem: et accessum ha-
bemus ad eum. Tanta cognatio est inter nos et dei filium: quod
ipse imago dei est/et nos ad imaginem eius facti sumus.
Quam cognationem etiam ipsa similitudo testatur. quoniam non
solum ad imaginem/ sed etiam ad similitudinem eius facti sumus.
Oportet itaque id quod ad imaginem est: cum imagine con-
uenire/et non in vacuum nomen imaginis participare. Repre-
sentemus ergo imaginem eius in nobis in appetitu pacis/ in in-
tuitu veritatis/et in amore charitatis. Teneamus eum in me-
moria/ portemus in conscientia/ et ubique presentem vene-
remur. Ades siquidem nostra eo ipso eius imago est: quod
eius capax est. eiusque particeps esse potest. Non propter
ea eius imago est: quia sui mens meminit/et eum intelligit
ac diligit: sed quia potest meminisse intelligere ac dilige-
re eum: a quo facta est. quod cum facit sapiens ipsa sit. Nichil
enim tam simile est illi summe sapientie quam mens rationalis.

que per memoriā intelligentiā ac voluntatem i illa trini/
tate ineffabili consistit. Consistere autē i illa non potest:
nisi eius meminerit/eāq; itelligat ac diligat. Admīnerit
itaq; dei sui: ad cuius imaginē facta est. eūq; itelligat di/
ligat atq; colat. cū quo semper potest esse beata. Beata
aīa: apud quā deus requiē inuenit/i cuius tabernaculo re/
quiescit. Beata que dicere potest: Et qui creauit me: re/
quienit in tabernulo meo. Negare siquidem requiem
celi ei non poterit. Cur ergo nos ipsos deserimus. et in
his exterioribus deū querimus: qui apud nos est: si nos
velimus esse apud eum. Reuera nobiscum est: et in no/
bis: sed adhuc per fidem: donec mereamur videre p spe
ciem. Monimus inquit apostolus christum habitare p
fidem in cordibus nostris. Quia christus in fide/ fides i
mente/mens in corde/cor in pectore. Per fidem recolo
deū creatorē. adoro redemptorē. expecto saluato/
rē. Credo videre eum in omnibus creaturis. habere
in me ipso. Et quod his omnibus ineffabiliter iocundi/
us atq; beatius est cognoscere in se ipso. Patrem nam/
q; et filium cum sancto spiritu cognoscere est vita eterna
beatitudo perfecta. summa voluptas. Oculis non vi/
dit/nec auris audiuit/nec in cor hominis ascendit quan
ta charitas/ quanta suauitas/ et quanta nobis maneat
in illa visione iocunditas. Quoniam deū facie ad faci
em videbimus. qui est lux illuminatorum. et est requies

exercitatorum/patria redeuntium/vita viuentium/corona
vincentium. Itaq; i mente mea imaginez illius summe
trinitatis reperiō. ad quam summam trinitatem recolē
dam inspicendam ⁊ diligendam: vt ei⁹ recorder/ea delē
ter/et eam contempler: totū id quod viuō: debeo referre
Adhuc imago dei est: i qua sunt hec tria memoria/intel
ligentia/et voluntas siue amor. Ad memorie attribuim⁹ oē
quod scimus. etiam si non inde cogitamus: intelligentie
tribuimus omne: quod verū cogitando inuenimus. qd
etiam memorie cōmendamus. Per memoriam patri si
miles sumus. per intelligentiam filio. per voluntatem spi
ritui sancto. Nichil i nobis tam simile est q̄ voluntas vť
amor siue dilectio. que excellentior voluntas est. dilectio
donum dei est: ita q̄ nullum donū dei est hoc excellenti⁹
dilectio nanq; que ex deo est: et deus est proprie. spiritus
sanctus dicitur: per quem charitas dei diffusa est i cordi
bus nostris. per quem tota trinitas in nobis habitat.

De miseria hominis/et examinatio/ extremi iudicii.

C. ij.

Secundū exteriorē hominē de parentibus illis
venio: qui me ante fecerunt damnatū q̄ natū.
Peccatores peccatōē i peccato suo genuerunt/ et de pec
cato nutruerunt. miseri miserū i hanc lucis miseriam i
duxerunt. nichil ex eis habeo nisi miseriam et peccatū ⁊
corruptibile hoc corpus: quod gesto. Ad illos vero fes
tino: qui per mortem corporis hinc exierunt. cū eorū se
pultura respicio: non inuenio i eis nisi cinerem et vermem
fetorem et horrorem. Quod ego sum. fuerunt ipsi. et qd

ipsi sunt: ego ero. Quid sum ego? homo de humore liq-
do. Sui enim in momento conceptionis de humano se-
mine conceptus. deinde spuma illa coagulata modicum
crescendo caro facta est. Et postea plorans et eulans tra-
ditus sum huius mundi exilio. et ecce iam morior: plenus i-
niquitatibus et abominationibus. Iam iam representabor an-
te districtum iudicem: de meis operibus rationes redditurus.
Ue mihi misero: cum venerit dies illa iudicii: et aperti fue-
rint libri: in quibus omnes mei actus et cogitationes domino
presente recitabuntur. Tunc demisso capite pre confusi-
one male conscientie in iudicio coram domino stabo tre-
pidus et anxius. utpote commemorans scelera commissa me-
orum. Et cum dicetur de me: ecce homo et opera eius: tunc redu-
cam ante oculos meos omnia peccata mea et delicta. Quada-
namque vi divina fiet: ut cuique sua opera bona vel mala in
memoria reuocentur. et mentis intuitu mira celeritate cer-
nauntur. ut accuset vel excuset suam conscientiam. atque ita
singuli et singuli et omnes iudicentur. Iudicium faciet ge-
storum quisque suorum. Cunctaque cunctorum cunctis ar-
cana patebunt. Quod enim nunc confiteri erubescimus: tunc
omnibus manifestabitur. Et quicquid hic dissimulando
palpauimus: totum illic videri flamma comburet. Ignis
vbiq; feror raptis regnabit habentis. Quantoque diutius
deus nos expectat: ut emendemus: tanto distinctius iudi-
cabit: si neglexerimus. Cur ergo tantopere vitam istam
desideramus. in qua quanto amplius viuimus: tanto plius
peccamus. Quanto enim vita est longior: tato culpa nu-
merosior. Quotidie namque crescunt mala: et subtrahunt
bona. Assidue variatur homo per prospera et aduersa:
et ignorat: quando moriatur. Sicut enim in celo stella
coruscans currit velociter: et repente deficit: et sicut scintil-

la ignis subito extinguitur/et in cinerem redigitur. sic ci /
to finitam datur istam cernere vitam. Dum enim libent
ac iocundissime moratur homo in mundo isto/ diuq; se
victurum arbitrat/ ac multa in longa tempora dispo /
nit agenda: subito rapitur in mortem. et ex improviso a /
nima aufertur a corpore. Veruntamen cum magno me /
tu magnisq; doloribus anima separatur a corpore. Ver /
nunt enim angeli assumere illam. vt perducant eam an /
te tribunal iudicis metueudi. Et tunc illa memorans o /
pera sua mala et pessima: que die noctuq; gessit: contre /
miscit/et querit illa fugere/induciasq; petere/dicens: da
te mihi vel vnus hore spaciuz. Tunc quasi loquentia
simul eius opera respondebunt: et dicent: tu nos egisti. o
pera tua sumus. non te deferemus. sed semper tecum eri /
mus. tecum pergemus ad iudiciuz. Vicia quoq; multis
et multiplicibus criminibus eam accusabunt. multa q; fal
sa testimonia aduersus eam inuenient. quanq̃ vnum ad
damnationem eius posset sufficere. Demones vero ter
ribili vultu et horribili aspectu eam terrebunt. ingenti fu
rore eam persequentur. et comprehendent eam tam ter /
ribiliter q̃ horribiliter/ volentes eam retinere et posside /
re: nisi sit: qui eripiat. Tunc anima inueniens oculos clau
sos et os aliosq; corporis sensus: per quos solebat egre
di et delectari in his exterioribus: reuertetur ad se. et videt
se solam et nudam ingenti horrore concussam desperati
one deficiet in se. et cades sub se. Et quia amore mundi. et
carnis voluptate dei amorem dereliquerat: derelinquetur
a deo misera in hora tante necessitatis. atq; demonibus
tradetur in inferno crucianda. Sic anima peccatoris i
die qua ignorat/et hora qua nescit: rapitur a morte/ et se
gregatur a corpore. pergitq; miseris plena tremens ac

dolens. Et cum nullam excusationem habeat: quam pro
peccatis suis possit ostendere: contabescit/ et pertimescit
ante deum apparere. ingenti horrore concutitur. et multi
plicibus cogitationum estibus agitatur/ cum ingruente
solutione carnis. et subductis e medio omnibus se zillū
terminum considerat: cui appropinquat. Et post paululū
hoc inuenit: quod in perpetuum mutari non poterit. con
siderat plane q̄ districtius veniat eternus iudex. et ante
seueritatem tante iusticie quas rationes vite sue ponat.
Si enim cuncta opera que intelligere potuit: euitauit ma
la: ventura tamen coram districto iudice illa magis que
in semetipsa non intelligit: pertimescit. crescit paupor: cum
cogitat: q̄ viam vite huius nequa q̄ sine culpa transire
potuit. Nec hoc quidem quod laudabiliter vixit: sine ali
quo reatu est: si remota pietate iudicetur. Quis enim cō/
siderare valeat: quanta mala per momenta temporum
perpetramus? et quanta bona facere negligimus. Sicut
enim peccatum est perpetratio mali: sic delictum est deser
tio boni. Gravis siquidem iactura est: cum nec bona fa
cimus: nec bona cogitamus. sed cor nostrum per vana et
inutilia sinimus vagari. Minus tamen difficile est cor te
nere: et ab illicita cogitatione seruare. Minus etiam diffi
cile est terrenas occupationes absq; peccatis ministrare.
Quapropter nullus semetipsum comprehendere perfec
te ptoest. et diiudicat. Sed multis cogitationibus occu
patus sibimetipsi aliquomodo manet incognit⁹. ut om
nino quod tolerat: nesciat. Quapropter urgente exitu sibi
A. iij.

teriori terretur metu. quia et si illa que sciuit. nonq̃ se pre-
termisisse meminit: formidat tamen ea: que nescit.

De dignitate anime.

C. iij.

O Anima dei insignita imagine/ decorata similitudi /
ne/ desponsata fide/ dotata spiritu / redempta san-
guine/ deputata cū angelis/ capax beatitudinis/ heres bo-
nitatis/ rationis particeps: quid tibi cum carne. vnde tā-
ta mala pateris propter carnem. Aliena peccata tibi im-
putantur. et tue inficie quasi pannus menstruate reputā-
tur. atq; tu ipsa ad nichilum es redacta. et quasi nichilum
et inane reputata. Nichil aliud est caro: cum qua tanta ē
tibi societas: nisi spuma caro facta fragili vestita decore.
Sed erit quidem cadaver miserum et putridum et ab?
vermium. nam quantuncunq; excolatur: semper caro ē.
Si diligenter consideres: quid per os et nares ceteros /
q; corporis meatus egrediatur: vilius sterquilinum nun-
q̃ vidisti. Si singulas eius misérias enumerare velis:
q̃ sit onerata peccatis. irretita vicijs. pruritus in concupis-
centijs. occupata passionibus. polluta illusionibus. pro-
na semper in malum. et in omne viciū procliuis: plenā
q; omni cōfusione et ignominia inuenies. Propter car-
nem homo vanitati similis factus est. quia ex illa viciū
cōcupiscentie trahit. quo captiuus tenetur. et curuatur: vt
diligat vanitatem/ et iniquitatem operetur. Attende ho-
mo: quid fuisti ante ortum. et quid es in ortu vsq; ad oc-
casum. atq; quid eris post hanc vitam. Profecto fuisti:
quod non eras. postea de vili materia factus. et in vilissi-
mo panno involutus. menstrualī sanguine in vtero ma /

temo fuisti nutritus. et tunica tua fuit pellis secunda. sic i/
dutus et ornat⁹ venisti ad nos. nec memor es: q̄ sit vilis
origo tui. Versus. Forma/sauor populi/feruor iuuenilis
opesq;. Surripere tibi noscere quid sit homo. Nichil
enim aliud est homo q̄ sperma fetidum/sacus stercoruz
et abus vermium. Post hominem vermis. post vermē
fetoꝝ et horroꝝ. Sic i non hominem vertitur omnis ho/
mo. Unde superbit homo: cuius conceptio culpa. nasci
pena. labor vita. necesse mori. Cur ergo supbis homo?
Attende: q̄ fuisti vile semen et sanguis coagulatus in v
tero matris. Deinde miseris huius vite expositus ⁊ pec
cato. postea vermis et abus vermium futurus i tumulto
Quid superbis pulvis et cinis? cuius conceptus culpa.
nasci miseria. viuere pena. mori angustia. Cur carnem
tuam preciosis rebus impinguas et adornas: quā post
paucos dies vermes deuoraturi sunt in sepulchro? ani/
maz vero tuam non adornas bonis operibus. que deo
et angelis ei⁹ presentanda est in celis. Unde versus. Au
rum cui seruas? et quicquid auarus acerbis? Currimus
absq; mora: cito transit nec redijt hora. Quare animam
tuam vilipendis? ⁊ ei carnem preponis. dominam ancil
lari/et ancillam dominari magna abusio est. Totus q̄/
dem iste mundus ad vnus anime precium estimari non
potest. Non enim pro toto mundo deus animam suam
dare voluit: quam pro anima humana dedit. Sublimi⁹
ergo est anime precium: que non nisi sanguine christi re
dimi potuit. Quam ergo commutationem dabis pro a
nima tua: qui pro nichilo das illaz. Nonne dei filius cū

esset in sinu patris: a regalibus sedibus pro ea descendit
vt eam liberaret a potestate diaboli. Quam cum vidis-
set peccatorum funibus irretitam iam a magis demonibus
tradendam: vt morte perpetua damnetur: fleuit super
illam. qui se flere nesciebat. Nec solum fleuit: sed etiam
occidi se permisit. vt sui preciosi sanguinis precio eam re-
dimeret. Versus. Aspice mortalis prote datur hostia ta-
lis. Saluo pendendo: quod homo peccauit edendo. Ag-
nosce homo: quoniam nobilis est anima tua. et quoniam graua fuerint
eius vulnera. pro quibus necesse fuit ipsum dominum vul-
nerari. Si non essent hec ad mortem: et mortem sepiter /
nam: nunquam pro eorum remedio dei filius moreretur. Mo-
li ergo vilipendere anime tue passionem: cui a tanta ma-
gestate tantam vides exhiberi compassionem. Fudit ip-
se lacrimas pro te. lانا et tu per singulas noctes lectum
tuum cordis compunctione: et lacrimarum assiduitate.
Fudit ipse sanguinem suum: funde tu tuum quotidiana
corporis afflictione. Quem si semel ponere pro christo
non potes: saltem mittiori quodam sed longiori marti-
rio pone. Moli attendere: quid caro velit: sed quid spi-
ritus poscit. Tunc enim gloriosus erit: cum ad dominum
suum redierit. Ita tamen si de corpore nullum peccatum
secum tulerit. et deterferit omne sordidum. Si vero dicis
durus est hic sermo. non possum mundum spernere: set car-
nem meam odio habere. Dic mihi vbi sunt amatores
mandi: qui ante pauca tempora nobiscum fuerant. nichil

et eis remansit nisi cineres et vermes. Attende diligenter
quid sunt. vel quid fuerunt. homines fuerunt sicut tu. co
mederunt biberunt riserunt. duxerunt in bonis dies suos
et in puncto ad inferna descenderunt. Hic caro eorum ver
mibus/et illic anime ignibus deputantur: donec rursus in
felici collegio colligati sempiternis involuantur incendi
is: qui socij fuerunt in vicjs. Una namq; pena implicat:
quos vnus amor in crimine ligat. Quid profuit illis in
anis gloria/breuis letitia/mundi potentia/carnis volup
tas/false diuitie/magna familia/et mala concupiscentia.
Vbi risus? vbi locus? vbi iactantia? vbi arrogantia? de
tanta letitia quanta tristitia. post tantillam voluptatem
tam grauis miseria. De illa exultatione ceciderunt in ma
gnam miseriam in grandem ruinam et in magna tormen
ta. Quicquid illis accidit: tibi accidere potest. quia ho
mo es: homo de humo/limus de limo. de terra es: de ter
ra visis. et in terram reuerteris. quando venerit dies illa
ultima: que subito veniet: forsitan hodie erit: certum est:
q; morieris: sed incertum quando/aut quomodo/ aut v
bi. quoniam mors vbiq; te expectat. Tu quoq; si sapiens
fueris: vbiq; eam expectabis. Si carnem sequens: puni
eris in carne. Si in carne delectaberis: cruciaberis in car
ne. Si curiosas vestes requiris: pro ornatu vestium sub
ter te sternetur tibi tineae/et operimentum tuum erunt ver
mes. Iusticia enim dei aliud indicare non potest: nisi secu
dum q; merentur opera nostra. Qui enim plus diligit

mandam q̄ deum/seculam q̄ claustrum/gulam q̄ absti-
nenciam/luxuriam q̄ castitatem:sequitur diabolus. ⁊ ibit
cum eo in supplicium eternum. Quis putas tunc merore
rit, ⁊ quis luctus/que tristitia: cum separabuntur iusti a
consortio iustorum ⁊ a visione dei. et tradentur in potes-
tatem demonum. et ibunt cum ipsis in ignem eternum. ibi
q̄ semper erunt sine fine i luctu ⁊ gemitu. procul quippe
a beata paradisi patria. erules crucibuntur in gehenna p
petua/nunq̄ lucem visuri. nunq̄ refrigerium adepturi. s̄
per milia milium annorum in inferno cruciandi. nec inde
vnq̄ liberandi. vt nec qui torquet aliquando fatigentur:
nec qui torquentur: aliquando moriantur. Sic enim ig-
nis ibi consumit: vt semper reseruet. Sic tormenta agū-
tur: vt semper renouentur. Juxta vero qualitatem culpe
penam sustinebit vnusquisq̄ gehenne. Et similis culpe
rei suis similibus iungetur cruciandi. Nichil aliud ibi au-
diatur nisi fletus et plangtus gemitus et ululatus mero-
res atq̄ stridores dentium. Nichilq̄ ibi videbitur. nisi
vermes et laruales facies torzorū atq̄ teterrima mon-
stra demoniorū. Vermes crudeles mordebunt intima
cordis. Hinc dolor inde maior gemitus stupor et timor
horrens. Ardebuntq̄ miseri in igne eterno in eternum.
et vltra in carne cruciabuntur per ignem. in spiritu per cō-
scientie vermem. Ibi erit dolor intolerabilis. timor hor-
ribilis. fetor incomparabilis. mors anime et corporis si-
ne spe venie et misericordie. Sic tamen morientur: vt se-
per viuant. et sic viuent: vt semper moriantur. Ita ani-
ma peccatoris aut in inferno pro peccatis cruciatur: aut
conuersa a peccatis in paradiso pro bonis meritis collo-
catur in gloria. . Nunc ergo alterum de vobis nos

eligamus. aut semper cruciamur cum impijs: aut semper letari cum sanctis. Bonū siquidē et malū/ vita et mors ante nos sunt posita. vt ad quod voluerimus: manū extendamus. Si tormenta non terrent: nos saltem inuitent premia. Vnde versus: Occurrant menti me mors et passio christi. Indicijsq; dies celozū gaudia pena: Inferni. quīq; memor horū vince golyā. Fle: si solari/ ieiuna si: satia ri: da: si donari. serui: si vis dominari.

De premio patrie celestis. c. iiii.

PRemiū est videre deū/ vinere cū deo/ vinere de deo
Esse cū deo/ esse ī deo. qui erit oīa ī oībus: habere deū: qui est sūmū bonū. et vbi est sūmū bonū: ibi est sūma felicitas/ sūma iocunditas/ vera libertas/ perfecta caritas/ eterna securitas/ et secura eternitas. ibi est vera letitia/ plena scientia/ oīs pulchritudo/ et oīs beatitudo. Est ibi pax/ dietas/ bonitas/ lux/ virtus/ honestas. Versus. Gaudia letitie dulcedo vita perennis. Gloria laus req̃es amor et concordia dulcis. Sic cū deo homo beatus erit: ī cuius conscientia peccatū inuentū nō fuerit: videbit deū ad voluntatē. habebit ad voluptatē. frugetur ad iocunditatē. ī eternitate vigebit. ī veritate fulgebit. in bonitate gandeat. Sic habebit permanēdi eternitatē. sic cognoscendi facilitatē. et requiescendi felicitatē. Vinis siquidēz erit illius sancte ciuitatis. cuius angeli ciues sunt. Deus pater tēplū. filius eius splendor. spiritus sanct⁹ charitas. Ciuitas celestis/ mansio secura/ patria fertilis et ampla totū continens: quod delectat. populus sine murmure/ in cole quieti. homines nullā indigentia habentes. q̃ glori

osa dicta sunt de te ciuitas dei. sicut letantiam omniū habitationis est. in te omnes letantur in lentia et exultatione. omnes delectantur de deo. cuius aspectus pulcher/ facies decora/ eloquium dulce. Delectabilis est ad videndum suavis ad habendum. dulcis ad perfruendū. Ipse per se placet/ et per se sufficit ad meritum. et sufficit ad premiū nec extra illum quicquid queritur. quia totum in illo inuenitur quicquid desideratur. Semper libet eum aspicere/ semper habere/ semper in illo delectari/ et in illo perfrui. In illo clarificatur intellectus/ et purificatur affectus ad cognoscendam et diligendam veritatem. Et hoc est totum bonum hominis. noscere. s. et amare creatorem suum. Que ergo nos angit vesania viduorum/ sitire absinthium/ huius mundi sequi naufragium/ vite labentis pati infortunium/ impie tyrannidis ferre dominium. et nō magis cōuolare ad sanctorum felicitatem/ ad angelorum societatem/ ad solennitates superne letitie/ et ad iocunditates contemplatiue vite. vt possimus intrare in potentias domini/ et videre superabundantes diuitias illas bonitatis eius. Ibi vacabimus/ et videbimus quod dulcis est dominus et quod magna multitudo dulcedinis eius. Videbimus glorie decorem/ sanctorum splendorem/ et regie potestatis honorem. Cognoscemus patris potentiam/ filij sapientiam/ spiritus sancti benignissimam clementiam. Et ita habebimus notitiam illius summe trinitatis. Nunc corpora per corpus videmus/ imagines etiam corporum spiritum cernimus. tunc vero ipsam veritatem puro mentis intuitu videbimus. O beata visio videre deum in seipso. videre in nobis et nos in eo felici iocunditate et iocunda felicitate. Quicquid desiderabimus: totum habebimus/ nichil amplius desiderantes. Et quicquid videbimus: ama-

binus. ipso amare beati. beati dulcedine amoris/ suanitate contemplationis. Nec erit summa illius cōtemplationis. hec erit summa illius felicitatis: quoniam intelliget in suo puro esse sincera diuinitas. comprehendetur i eo incomprehensibilis trinitas. Patebunt arcana diuinitatis. videbitur et amabitur deus. Et hec visio et delectatio totum cor hominis implens ⁊ satians tota erit illius beatitudinis consummatio. Una erit omnium lingua/ iubilatio indefessa/ vnus affectus/ amor eternus. patebit veritas. implebit caritas. et erit integra corporis et anime societas. fulgebit sicut sol humanitas glorificata. Quiesca erit et concors carnis et spiritus sanitas. Angelorum et hominum vnum erit gaudium/ vnum colloquium/ vnu conuiuium. Non languebit amor. nec liquefiet dilectio presentibus omnibus bonis. Nulla erit dilationis afflictio. quoniam beatifica diuine magestatis presentia omnibus erit omnia. et erit communis omnium omnipotentia sapientia pax iusticia et intelligentia. Nō erit illa pace diuersitas linguarum. sed pacifica et concors concordia morum et affectuum. In torrente illius voluptatis nichil vltra apparet cumulata satietas: tanta erit felicitas Ibi siquidem erit cumulus felicitatis/ supereminens gloria/ et superabundans letitia. Sed ad hec quis idoneus profecto verus penitens/ bonus obediens/ amabilis socius/ fidelis seruus. Verus penitens est semper in labore et dolore. dolet de preteritis. laborat pro futuris cauedis. Vera siquidem penitentia est sine temporis intermissione de peccatis dolere. sic plangit commissa: vt nō committat plangenda. Irrisor namq; est et nō verus pe

nitens: qui adhuc agit: quod peniteat. Si ergo vis verus penitens esse: cessa a peccato: et noli amplius peccare. quoniam inanis est penitentia: quā sequens coinquinat culpa. Bonus obediēs dat suū velle et suū nolle. vt possit dicere: paratū cor meū deus: paratū cor meū. paratū quodcūq; preceperis facere. paratū ad nutū nutui ciuius obedire. paratū tibi vacare/ primum ministrare/ me ipsū custodire/ et ī celestīū contemplatione requiescere. Amabilis socius omnibus est officiosus/ et nulli onerosus/ deuotus ad deū/ benignus ad proximū/ sobrius ad mundū/ domini seruus/ proximi socius/ mandati dominus. Superiora habet ad gaudiū/ equalia ad confortiū/ inferiora ad seruitiū. Nulli est onerosus. sed inferiora redigit ad vtilitatē mediōrum/ et ad honorē superiorū. Superiora sequens/ inferiora trabēs ab illis possessus et ea possidens. Fidelis seruus est ī contemplatione dei et custodia sui. custodie tue ergo prius adhibe diligentīā/ et de mū intelligas te nunq̄ posse sufficere ad te custodiendū tua industria/ diuinā imploza clementīā. itaq; ad contemplandā ī te creatoris tui voluntatē bonā et bene placentē atq; perfectā angelicā exora tutelā patrociniūq; omniū cū christo regnantīū super te roga. Curre per singulos. supplica singulis. et simul omnibus clama/ et dic: misere mini mei miseremini mei saltē vos amici mei. recipite fugitiuū vestrū/ sed fratruelē/ sed consanguineū ī sanguine redēptoris. En pauper stat. ad hostiū clamat et pulsatur. a perite pulsanti/ et conducite eū vsq; ad regē. vt prostrat corā eo indicē ei omnes miseras et omnes necessitates: quas patior. Ad extremū vero prelato tuo cor tuū cū oī ingenio consigna. nullū ī eo remaneat peccatū: quod nō pura confessione deleatur. Jesum christū etiā super cor

num sicut signaculum pone. Cum enim chustas cordis
hostium custodit: et est cordis hostiarius: ut per illum i
grediantur et egrediantur omnes familie cordis: cōsequē
adsunt milia milium angelorum ad fores exteriorum sen
sum excubantium. nec audet alienigena irrumperere terri
biles illas acies/ propter hostiarij reuerentiam et angelo
rum custodiam.

Quomodo hō se debet examinare. v.

Integritatis tue curiosus explorator vitam tuam i
quotidiana discussione examina. Attende diligenter q̄
tum proficias/ vñ quantum deficias. qualis sis i morib⁹
et qualis i affectib⁹. quāsimilis sis deo vñ q̄dissimilis:
q̄prope vel q̄longe. non locorum internallis/ sed morū
affectib⁹. Stude cognoscere te. quia multo melior et lau
dabilior es: si te cognoscis: q̄ si te neglecto cognosceres
cursum siderum/ vires herbarum/ cōplemōnes hominū
naturas animalium/ et haberes omnium celestium et ter
restrium scientiam. Redde ergo te tibi. et si nō semper vñ
sepe: saltem interdum. Rege tuos affectus. dirige actus
corrige gressus. in te nichil remaneat indisciplinatu. Do
ne omnes transgressionē tuas ante oculos tuos. Sta/
tue te ante te tanq̄ ante alium: et sic temetipsum plange.
plora iniquitates et peccata: quibus deum offendisti. in/
dica ei miseras tuas. ostende illi malicias aduersariorū
tuorum. Cumq; coram eo in lacrimis te maceraueris: p/
cor te. ut memor sis mei. Ego enim ex quo cognoui te: i
christo diligo te. et illuc mentionem tui deferō. vbi et illi /
cita cogitatio supplicium/ et honesta promeretur premiū
Ad altare namq; dei cū peccator sto: sed sacerdos tui m
B.i.

comitatur memoria. Tu vero mihi vicem reddes: si me
amaueris/et orationū tuarū participē feceris. Tū recor/
datione tecū esse presens desidero: vbi pro te et tuis fami
liaribus deuotas preces coram deo fundis. Nec mireris
si diti presens: quoniā si me amas: ideo amas quia ima
go dei sum: ita tibi presens sum: vt tu ipse tibi. Quicquid
enim tu es substantialiter: hoc ego sum. Imago enī dei ē
oīis aīa rationalis. proinde qui ī se imaginē dei querit: tā
proximū q̄ se querit. Et qui illā ī se querendo inuenit: in
oī hōīne eā cognoscat. Visio enī aīe intellectus ē. Si gō
te vides: me vides. quia nichil aliud sū q̄ tu. Et si deū di
ligis: me imaginē dei diligis. et ego te diligendo deū dili
go. Et ita dū vnū querimus/et ad vnū tendimus: semp
inuicē presentes sumus. sed in deo: ī quo nos diligimus

Quod hō debet eē intē^r psalmodie

Quam ad adorādū siue ad psallendū ī ecclesiā intra
queris: fluctuantū cogitatōnū tumult^r exteri^r relinq̄
curāq; exteri^r penit^r obliuiscere. vt soli deo possis vaca
re. fieri ei nō pōt: vt aliquando cū deo loquat: q̄ cū toto
mundo etiā tacēs fabulat. Intende gō illi: qui intēdit tibi
Audi illū loquentē tibi. vt ipse audiat te loquentem sibi.
Ita fiet: si diuinis laudib^r soluēdis debita reuerentia et
solicitudine affuitas/ sup singula verba diuine scripture
diligenter attendas. Non q̄ ego ista faciā: q̄ dico: sed q̄
facere vellē/ et nō fecisse penitet/et nō facere piget. Tu ve
ro cui maior gratia concessa est: votis et precib^r pias an
res dñi ad te flecte lacrimis et suspirijs. et pro tuis excelsi
sib^r illū clementer exora. Atq; canticis spiritualib^r ī opi

b⁹ suis illuz lauda et glorifica. Nil enī magis supnis ci/
nib⁹ spectare libet. nil regi summo iocundi⁹ exhibet: sicut
ipse testat: Sacrificium laudis honorificabis me. Q^o q̄
felix esses: si spūalib⁹ oculis semel intueri posses: quomo/
do preueniunt principes pūcti psallentib⁹ i medio iannē/
culaz tympanistriaz. Videres pculdubio: qua cura/ q^o
ne tripudio intersunt cantantib⁹. assistūt orātib⁹. ad sūt m/
ditantib⁹. supsunt quiescentibus prouidentibus atq; p/
curantib⁹ presunt. Diligunt quidem suos concues sup/
ne potestates. Et pro his qui heraditatem cupiunt salu/
tis: solcite congaudet. et confortant. instrunt. protegūt
prouidentq; omnibus omnes. Ipsi enī desiderant ad/
uentum nostrum. quoniam ipsi de nobis expectant ciuita/
tis sue ruinas restaurari. Diligenter querunt et libenter
audiunt bona de nobis. soliti discurrūt mediū inter nos
et deum/ nostros gemitus fideliter ad eum portantes/ ip/
sius gratiam nobis deuotissime reportantes. Non dedi/
gnabuntur esse socij nostri: qui iam facti sunt ministri nri
Exultare eos fecimus: quando conuersi sumus ad peni/
tentiam. Festinemus ego de nobis eorum letitiam adim/
plere. Ne tibi quicumq; es: qui desideras redire ad vom/
itum/ reuerti ad lutum. Putasne placatos habebis eos i
iudicio: quos tanto et tādiu sperato priuare vis gaudio
Exultauerunt: quando venimus ad religionē tanq̄ su/
per his: quos ab ipsa inferni porta cemerent reuocatos
Quid ergo tunc erit: si ab ipsa ianua paradisi vident re/
dire/ et retrosum abire eos: qui iam alterum pedem ha/
bent in celo? Sint ergo corpora inferius et corda supe/
rius. Curramus ergo non passibus corporis sed affecti/
bus sed desiderijs sed suspirijs. Quoniam non solum
angeli/ sed angelorum creator nos expectat. Expectat
B. ij.

nos deus pater tanq̃ filios et heredes. vt constimat nos
super omnia bona sua. Expectat nos dei filius tanq̃ fra-
tres et coheredes. vt fructum sue natiuitatis et precij sui
sanguinis deo patri offerat. Expectat nos spiritus sac̃:
ipse siquidem est bonitas et benignitas: i qua ab eterno
predestinati sumus. nec dubiū: quin p̃destinatione suā
adimpleri velit. Ergo quia omnis celestis curia expectat
nos et desiderat: desideremus eam: quanto possumus de-
siderio. Cum magna namq; cōfusione et rubore ad illas
veniet quisquis videre eam vehementer non desiderat.
Quicūq; vero iugi oratione et assidua cogitatione i illa
conuersatur: et securus hinc egreditur/et cum magna leti-
tia recipiet in illa. Ubicūq; ergo fueris: infra temetip̃
ora. Si longe fueris ab oratorio: noli querere locū: qm̃
tu ipse locus es. Si fueris in lecto aut in alio loco: ora. ⁊
ibi est tēplum. Frequenter orandum est/ et flexo corpore
mens erigenda est ad deum. Sicut enim nullum est mo-
mentum: q̃ hō non vtatur vel fruatur dei bonitate et mīa
sic nullum debet esse momentum: quo eum presente nō
habeat i memoria. S; dices: ego quotidie oro: et orōnis
mee nullum fructum video. sed sicut accedo ad illam: sic
et redeo. nemo mihi respondet. nemo loq̃r. nemo q̃piā
donat. sed in cassum laborasse video. Sic loquitur hu-
mana stultitia/ non attendens: quid inde veritas promit-
tat dicens: Amen dico vobis: quia quicquid orantes pe-
titis: credite: quia accipietis. et fiet vobis. Noli ergo vili-
pendere orationem tuam. quoniam ille ad quem oras:
non vilipendit eam. sed antequā egrediat de ore tuo: ip̃e
scribi eam iubet in libro suo. Et vnum e duobus indu-
bitanter sperare debemus. quoniam aut ip̃e dabit nobis
quod petimus: aut quod videt nobis eē meli⁹ ⁊ vtilius

Cogita igitur de deo: quicquid melius potes. et de te: quod
quid deterius vales. De te vero et de illo amplius crede-
re debes: quam cogitare potes. Omne tempus in quo de deo
non cogitas: hoc te computes perdidisse. Omnis siqui-
dem res aliena est a nobis: tempus autem tantum nostrum est.
Quaerit ergo deo: et ubicunque fueris: ibi totus esto. Noli
te ergo rebus tradere: sed commendare. Quocunque lo-
co consistis: cogitationes tuas iacta in deum. et aliquid
salutare in animo tuo versa. Omnis siquidem locus ad
cogitandum congruus est. Tota ergo facilitate animus
colligens libere tecum habita. et in latitudine cordis tui
deambulans ibidem cenaculum grande stratum christo
exhibe. Adhuc namque sapientis semper est apud deum. il-
lum semper ante oculos habere debemus: per quem su-
mus viuimus et sapimus. Ipsum namque ut essemus ha-
bemus actorem. ipsum autem ut sapientes simus: debe-
mus habere doctorem. et ut beati simus: interne suauita-
tis largitorem. Et in hoc imaginem eius: hoc est illius su-
me trinitatis in nobis cognoscimus. nam sicut ille est: et
sapiens est: et bonus est: sic et nos pro modulo nostro. et
sumus: et nos esse scimus. et idem esse et nosse diligimus.
Ut igitur teipso velut dei templo. propter illud quod in
te est simile deo. Honor siquidem deo summus est illum
venerari et imitari. Imitaris: si pius es. Templum enim
sanctum est deo mens pia. et altare optimum: cor eius. ve-
neraris: si misericors es: sicut ipse omnibus misericors est.
Hostia siquidem acceptabilis est deo facere bonam om-
nibus pro eo. fac omnia sicut filius dei: ut dignus sis eo.
qui te dignatus est filium vocare. In omnibus vero quod
agis: deum esse presentem cognosce. Caue ergo: ne in eo
quod male delectat: vel visio tua vel cogitatio tua demo-

retur. Nec dicas neq; facias: quod non licet: etiam si li/
bet. nec aliquo facto vl' signo deum offendas: qui vbiq;
presens cernit: quicquid facis. Magna custodia tibi ne/
cessaria est. quoniam omnia agis ante oculos iudicis cu
cta cements. cum illo tamē es securus: si talem te prepa
raveris: vt tecum adesse dignetur. Si tecum non est per
gratiam: adest tamen per vindictam. Sed ve tibi: si ita te
cum est. Imo ve tibi: si ita tecum non adest. Illi namq;
irascitur deus: quem peccantem non flagellat. nam quez
flagellando non emendat: in futuro damnat.

Mortis consideratio.

c. vii.

Qertum est: quoniam mors vbiq; minatur tibi. di
abolus insidiatur: vt rapiat animam tuam: quan/
do egreditur de corpore. Tu vero noli timere. quoniā
deus qui in te habitat: si tamē i te habitat: eripiet te a mor
te et a demone. Fidelis enim socius est. nec deserit speran
tes in se: nisi ipse prior deseratur. Deseritur autem cū cor
per prauas et inutiles cogitatōnes vaga mente discurnt
Idcirco omni solitudine et custodia illud custodire et
tenere debes. vt in illo deus requiescere possit. In omni
namq; creatura que sub sole mundi vanitatibus occupa
tur: nichil humano corde sublimius/ nichil nobilius/ nic
hil deo similis reperitur. Quapropter nichil aliud que
rit a te nisi cor tuum. Munda ergo illud per puram con
fessionem/ et assiduam orationem. vt mundo corde deus
videre possis per cōtinuam dei circumspectionem. In oī
loco esto ei subiectus ei intentus. Compone mores tuos
vt sis in te placatus: dilige omnes homines/ et omnib;
te amabilem exhibe. vt sis pacificus et dei filius. Sic eris

bonus monachus et sanctus humilis et rectus. et cum talis fueris: memeto mei. **U**e mihi: qui ista dico: et ista non facio. et si facio: aliquandiu non perseuero. **I**sta habeo in memoria: et non seruo in vita. habeo in sermonibus et non in moribus. **L**egem in corde et in ore tota die rumino: et contraria legi ago. **L**ego de religione in ea: et plus diligo lectionem quam orationem: veruntamen nil aliud me docet diuina scriptura nisi religionem amare/ veritatem seruare/charitatem habere. **E**go autem miser et miserabilis citius curo ad lectionem quam ad orationem. libetius volo legere quam missas auscultare. **E**xpectat me aliquis volens de necessitate sua mihi loqui: ego vero librum aliquem accipio: quem ille vel ille vellet habere: lego in eo: et legendo amitto fructus caritatis/pietatis affectus/ compunctionis fletus/ missarum vtilitatem ac celestium contemplationem. et nil tamen in hac vita dulcius scit. nil auidius sumis. nil ita mentem ab amore mundi sepat. nil sic animum contra tentationes roborat. nil ita hominem erudit et adiuuat ad omne opus bonum. et ad omnem laborem: quam gratia contemplationis.

Qualiter homo debeat in te ore orare. viii

Misere mei deus: quoniam ibi peccavi ubi peccata mea emendare debeo. **I**n monasterio namque sepe dum oro: non attendo: quod dico. oro quod ore: sed mente foris vagante. orationis fructu praeor. corpe suum iterum sed corde extrinsecus et ideo pro quod dico. parum ei prodest sola voce cantare sine cordis intentione propterea magna peruersitas/ imo magna insania est: quoniam cum domino maiestatis loqui in oratione presumimus: et insensati mentem auertimus. et nescio ad quas ineptias peruertimus cor. **M**agna quoque insania et grauiter vicianda: cum vilissimum puluis loquentem ad se audire dedignatur creator vniuersitatis. **I**neffabilis vero est

dignatio diuine bonitatis: que quotidie conspiciat nos i
felices aures auertentes/obdurantes corda. Et nichilo/
minus clamat ad nos dicens: Redite preuancatores ad
cor. vacate et videte: quoniam ego sum deus. Loquitur
mibi deus in psalmo/et ego illi: nec tamen cum psalmus
dico: attendo cuius psalmus sit. idcirco magnam iniuri
am deo facio: cum illum precor: vt meam precem exaudi/
at. quam ego qui fundo non audio. Deprecor illum vt
mibi intēdat: ego vero nec mihi nec illi intendo. s; quod
deterius est: immunda et inutilia in corde versando/ feto
rem horribilem eius aspectibus ingero.

De instabilitate cordis humani. viii

Nichil est in me corde meo fugatius. quia quotiē
me deserit/et per prauas cogitationes defluit: totiens deū
offendit. Cor meum est cor vanum vagum et instabile.
dum suo ducitur arbitrio/et diuino caret consilio: in seip
so non potest consistere. sed omni mobili mobilius per
infinita distrahitur. et hac atq; illac per innumera discurs
rit. Et dum per diuersa requiem querit: non inuenit. sed
in labore miserum ac requie vacuum manet. Sibi non
concordat/a se dissonat/a se resilit/volūtates alternat. cō
silia mutat. edificat noua. destruit vetera. destructa redifi
cat. eadem iterum atq; iterum alio et alio modo mutat et
ordinat. quia vult et non vult. et nunq̃ in eodem statu p
manet. Sicut enim molendinus velociter volatur/et nich
il respuit. sed quicquid imponitur molit. si autem nichil
apponitur: seipsum consumit: sic cor meum instabile sem
per est in motu. et nunq̃ requiescit. Sed siue dormiam:

sine vigilem: somniat et cogitat: quicquid ei occurrit. Et
sicut molendinum arena si imponatur: exterminat/ pira in
quinat/palea occupat: sic cor meum cogitatio amara tur
bat/immunda maculat/vana inquietat/et fatigat: ita cor
meum dum futurum non curat gaudium/nec diuinum q̄
rit auxilium: ab amore celestiuꝝ elongatur. et in amore ter
restrium occupatur. Cumq; elabitur ab illis/ et inuoluitur
in istis: vanitas illud recipit. curiositas deducit. cupiditas
allicit. voluptas seducit. luxuria polluit. torquet inuidia.
turbat iracundia. cruciat tristitia. Sic miseris casibus sibi
mergitur omnibus vicij. quoniam vnum deum / qui ei
sufficere poterat: dimisit. Per multa dispergitur / et huc
illucq; q̄rit: vbi requiescere possit. et nichil inuenit: quod
ei sufficiat: donec ad ipsum redeat. A cogitatione in co
gitationem ducitur. et per varias occupationes et affec
tiones variatur. vt saltem varietate ipsarum reruꝝ imple
atur. quaruꝝ qualitate satiari non potest. Sic labitur cor
dis miseria/ subtracta diuina gratia. cuꝝq; ad se reuertitur
et discit: quod cogitauit: nil reperit. quia non opus fuit
sed importuna cogitatio: qua componit multa de nichilo
Sic deniq; decipit imaginatio/ quasi demonum illusio. i
perat mihi deus: vt prebeam illi cor meum: et quia impera
ti deo non sum obediens subditus: mihi sum rebellis et
contrarius. Unde mihi subiugari non potero donec illi
fuerō subiectus/ mihiq; seruam nolens. quia ei nolo se
uire volens. Idcirco plura machinatur cor meum vno
momento: q̄ omnes homines perficere possent vno an
no. Cum deo non sum vnitus: et ideo cum meipso saꝝ di
uisus. Cum illo vero vniri non possum nisi per charita
tem. nec subici nisi per humilitatem. sic vere humilis esse
nisi per veritatem: expedit ergo: vt in veritate me discutiā

et cognoscam: quibus quod fragilis et quod labilis sum. Deinde cum omnes miseras meas cognouero: necesse est: ut illi inhercam: per quem sum/ sine quo nichil sum/ et nichil facere possum. Et quia a deo peccando recessi: nisi per veram confessionem ad illum redire non possum. Fateri ergo oportet: quod fatendum est. quia nunquam ex modo aut ea intentione qua peccaui: peccata confessus sum. nec omnium recordatus sum. aut propter vetustatem/ aut propter multitudinem. Si autem confessus sum: non pure confessus sum/ propter turpitudinem. Confessionem etiam meam diuisi ut diuersis sacerdotibus diuersa manifestarem. et ita uenia carui: ad quam per partes peruenire putavi. Excreta/ da namque fictio est peccata diuidere/ et superficietenus radere/ non intussecus erradicare. Non enim utilis est confessio nisi in oris veritate et cordis puritate. ut tres sint: quod testimonium nobis dicant in celo. pater filius et spiritus sanctus. Addamus testes sacerdotes cordi nostro et ori. In ore duorum vel trium stet omne verbum. Sed dicis/ sufficit mihi soli deo confiteri. quia sacerdos sine eo a peccatis me absolueri non potest. Ad quod non ego/ sed beatus iacobus respondet dicens: Confitemini alterutrum peccata vestra. Conueniens namque est: ut nos qui peccando deo contumaces sumus: penitendo supplices sacerdotibus et ministris eius simus. Et homo qui ad gratiam conseruandam mediatore non eguit: iam eam recuperare non nisi per mediatorem hominem possit. Gemat ergo et suspiret/ et anxius pro peccato timeat et expanseat sollicitus discarnat. auxiliores et intercessores querat prosternat se humiliter homini. qui humiliter stare noluit creatori. Nam et hoc saluberrimum est: ut homo corde peniteat/ et ore delictum suum confiteatur. quatenus deus: qui propicius adest per gratiam: cor per penitentiam con-

pungat: deinde adsit: vt confitenti peccatorum; veniam tribuat. q. si forte peccator vere peniteat: sed intercurrente articulo necessitatis ad confessionem peruenire non possit: cōfidenter credere debemus: q. summus sacerdos cōplet in eo: quod mortalis non potuit. Et iam apud deū factam constat: q. homo quidem vere voluit: sed nō valuit adimplere. quia confessionem non contemptus excludit. sed impediunt necessitas.

De peccato non excusando. c. x.

In capitulo vbi peccata mea emendare debui: peccata addidi. Cū de illis accusatus fui: aut aliquo / modo excusavi: aut ex toto negavi: aut quod deterius est defendi / et ipanēter respōdi. cū nullū sit peccatū: a quo nō sim contaminatus / aut contaminari non possim. Iustus est ergo: vt oī occasione remota emendationē pmittā: vñ / decūq; aut a quocūq; accuser. quaten⁹ sic liberari valeā a peccato perpetrato vel perpetrando.

Quā fit malū alios non corrigere. xi

Altitudine; iniquitatū mearū expauescens: aliorū transgressionē reprehendere timui. et ideo mortis actor extiti. quia virus quod clamando expellere potui: nō expuli. Indignatus sum aduersus alios: qui me de vicis meis reprehēdebāt. et quos amare debui: odiui. Illa q. mihi nocebāt vel displicebāt; desideravi: vt nō essent. sciebā tñ: q. ī natura sui erāt bōa ⁊ a bono fcoze fca s; iō mihi nocebāt: q. mal' erāt / ⁊ male illis utebar. nichil ei mihi dñū ē nisi egoipse. mecū ē: q. cqd mihi nocere pōt ⁊ egoipse mihi sarcinā sū. Optavi et: vt de⁹ peccā mea nesciret / aut punire nolleret / aut nō posset. zita volui deū esse insipientem iniustum ⁊ impotentem. quod si esset: deus non

esset. Non est superbia super superbiam meam: propter
ea longe a salute mea verba delictorum meorum. Suspe
cta siquidem est deo superbia et odiosa: nec fieri potest:
ut cum eo in gratiam reuertatur. Diuersum utriusq; hos
picium: nec in eodem cohabitant animo: quibus non li
cuit cohabitare in celo. In celo nata est: sed velut imme
mor: qua via inde cecidit: illuc postea redire non potuit.
Cum autem pluuia vltimo frigore aut calore turbat
ur: contra deum inique murmuravi. Omnia namq; que ad
vsum vite accepimus ad vsum culpe conuertimus. qua
propter instum est: ut qui in cunctis peccauimus: in cunc
tis feriamur. Sepe ad sacrum mysterium vocem meam
fregi: ut dulcius cautarem: magis delectabar in vocis mo
dulatione q̃ in cordis compunctione. Deus vero cui nō
absconditur: quicquid illicitus perpetratur: nō querit vo
cis lenitatem: sed cordis puritatem. Nam dñi cantor mul
cet populum vocibus: deum irritat prauis moribus. Li
centiam loquendi vlt aliquid faciendi sepe nimia impor
tunitate vel calliditate a prelatiis meis extorsi: non atten
dens miser quoniam ille se decipit: qui occulte vel aperte
sarat: ut hoc ei pater spiritualis iniungat: quod ipse de
siderat. Acum vel cultellum vel aliquid vile multotiens
nimium desideravi: nec confessus sum. quia peccatum nō
extimabam propter rei vilitatem. Veruntamen non mul
tum distat quecumq; substantia vilis vel preciosa requi
ratur: dum equaliter sit corruptus affectus. Non enim cul
tellus in vicium est: sed cultelli appetitus. neq; aurum in
vicium est: sed auri cupiditas. In labore non laboravi:
quantum debui: et quantum potui. In silentio etiam fui
ociosus. quod est maximum peccatum. In silentio nan
q; nemo sic debet esse ociosus: ut in eodem silentio vili

tatem non cogitet proximi. Nec sic actuosus: vt contem-
plationem non requirat dei. Parum enī: proficiat: qui al-
teri cum potest: non prodest. De vicijis me iactari putās
esse insigne virtutis: vbi erat lapsus criminis. De virtu-
tibus etiam vicia feci. Iusticia namq; dum suū modū
excedit: crudelitatis vicium gignit. Et nimia pietas disso-
lutionem discipline parturit. Sic sepe vicium est: quod
virtus putatur. Sicut remissa segnicies mansuetudo cre-
ditur. et pigritie vicium quietis virtutem imitatur. Fini-
me esse: quod non eram. Dixi me velle: quod nolebam
vel nolle: quod volebam. Aliud ore dicebam: et aliud
corde volebam. Et ita sub omnia pelle vulpinam conscie-
tiam conseruabā. Vulpina plane conscientia est tepida
conuersatio/et animalis cogitatio/ficta confessio/breuis
et rara compunctio. obedientia sine deuotione. oratio sū-
intentione. lectio sine edificatione. sermo sine circūspectō-
ne. Quādara mihi sunt ista: que loquor. quoniam me
ipsum loquendo ferio. Verantamen quia me peccatore
non nego/ sed peccatum meum cognosco: erit fortasse a
pud deum piū indicem ipsa cognitio culpe impetratio
venie. Dicam ergo: dicam miseriam meam. si forte sua
pietas moueat illum. Dicam peccatum meum. quoniam
notitia peccati incipit est salutis. Magnam porto coro-
nam/ et vestem rotandam. regulam seruo ieiuniorum. sta-
tutis psallo horis: sed cor meū longe est a deo meo. Et
teriozem superficies intuens salua mihi omnia arbitror:
non sentiens vermem interiozem: qui interiora corrodit
Vnde Osee: Comederunt alieni robur meum: et igno-
ram. Et ideo totus pergens in ea que foris sunt/ et igna-
rus interiorum meorū: sicut aqua effusus sum. et ad nic-
hilum reductus sum. Preteritorum obliuiscens/ presen-

tium negligens/futura non providens: ingratus suis ad
beneficia. pronus ad mala/et tardus ad bona.

Quo^o se d^z unusquisq^z considerare. xij.

Si me non inspicio: nescio meipsum. Si autem me
inspicio: tolerare meipsum non possum. quia tan /
ta inuenio in me: que digna sunt reprehensione et confu /
sione. Et quanto me subtilius et sepius discutio: tãtopla /
res abominationes i angulis cordis mei inuenio. Et q^o /
peccare cepi. nunq^m vnum diem sine peccato transire po /
tui. nec adhuc peccare cesso. sed de die i diem peccata pec /
catis addo/et ea pre oculis habeo. nec gemo. erubescen /
da video: nec erubesco. dolenda intaeor: nec doleo. qd /
est mortis signum/et damnationis indicium. Membru /
enim quod dolorem non sentit: mortuum est. et morbus /
insensibilis est incurabilis. Levis sum et dissolutus. nec /
me corrigo. sed ad peccata que confessus sum: quotidie /
redeo. Nec caueo foueam: in quam vel ego cecidi/vel a /
lium cadere vidi. Cumq^z plorare et orare deberem: pro /
malis que feci/et pro bonis que neglexi: prohdolor ver /
sum est mihi in contrarium. Nam tepui et frigui a ferno /
re orationis. et iam sine sensu frigidus remansi. Et ideo /
flere meipsum non possum. quoniam gratia lacrimarum /
recessit a me.

De presentia conscientie ubiq^z. xij.

Peccata mea celare non possum. quoniam quocun /
q^z vado: conscientia mea mecum est/secz portas

quicquid i ea posui sine bonum sine malum seruat vino
restituet defuncto depositum quod seruandum accepit. si
male facio: adest illa. si autem bene facere video: et inde
extollo: adest illa. adest vino: sequitur mortuum. Ubique
mibi confusio est inseparabilis pro qualitate depositi.
Sic sic in domo propria et a propria familia habeo ac/
cusatores/testes indices et tortores. Accusat me consciē
tia. testis ē memoria. ratio index. voluptas carcer. timor
tortor. oblectamentum tormentum. Quot namque fuerint
oblectamenta mala: tot erunt tormenta. Nam inde puni
mur: vnde delectamur.

De tribus inimicis hominis. c. xiiij

Adiuuā me domine deus meus. quoniam inimici
mei animam meam circūdederunt. corpus salu
cet mundus et diabolus. A corpore fugere non possum
nec ipsam a me fugare. circūferre illud necesse est. quoni
am alligatum est mihi: perimere non licet: sustentare co
gor. et cum illud impinguo: hostem meum aduersum me
nutrio. Si enim satis comedero: et id robustum fuerit: sa
nitas et fortitudo eius mihi aduersantur. ¶ Abundans
vero circūcingit me: et obsidet me vndique. et per quinque
portas videlicet per quinque corporis sensus: scilicet visu
auditu gustu odoratu et tactu sagittis suis me
vulnerat. et mors intrat per fenestras meas in animas meas.

Respicit oculus: et mentis sensum auertit. Audit auris et intentionem cordis inflectit. Oloratus cogitationem impedit. Os loquitur: et fallit. Per tactum ardor libidinis pro aliqua parua occasione excitatur. et nisi ilico respuat subito totum corpus occupaturit et incendit. primo carnem modicum titillat. deinde delectatione turpi mentem maculat. et ad extremum per consensum prauitatis mentem subiungat. Porro diabolus quem videre non possum/et ideo minus ab eo mihi cauere: tetendit arcus suum et in eo parauit sagittas suas: ut sagittet me. Narrauit contra me: ut absconderet laqueos suos. et dixit: quis videbit eos. Laqueum posuit in auro et argento et in omnibus: quibus abutimur/ cum illis male delectamur et illa quod amur. Nec solum laqueum posuit/ sed et viscum. Viscus est amor possessionis/ affectus cognationis/ cupiditas bonoris/ et carnis voluptas. quibus anima inuiscatur et irretitur: ne pennis contemplationis per plateas superne syderis volare possit. Sagitte diaboli sunt ira inuidia luxuria et cetera: quibus anima vulneratur. Et quis est ille: qui iacula eius ignea extinguere possit. Proh dolor his telis superatur sepe anima fidelis. Deum mihi quia vndique bella mihi video. vndique tela volant. vndique tentamenta. vndique pericula. Quocumque me vertam: nulla securitas est. Et que mulcent/ et que tristant/ vel molestant: omnia timore meo. Esuries et refectio/ somnus et vigilie/ labor et quietes pugnant contra me. Non minus suspectus est mihi iocundus quam ira. Multos siquidem iocando scandalizant. Nec minus prospera vereor quam aduersa. Prospera namque suauitate sua me incautum faciunt et me decipiunt. Aduersa vero quia aliquid amaritudinis habent: velut portiones amare me suspectum et timidum faciunt. Magis

timeo malam: quod facio in abscondito: q̄ quod i aper
 to. Malus nanq; quod nemo videt: nullus reprehendit
 Et ubi nō timetur reprehensor: securius accedit tentator
 et facilius perpetratur iniquitas. Nimirum vtrobiq; bel
 lum: vtrobiq; periculum: vtrobiq; timendum. Et sicut in
 hostili regione versantibus hac illacq; circūspiciendus
 est. et ad omnem strepitū circūagenda est cernit. sic caro
 suggerit mihi mollia. mundus vana. diabolus amara.
 Quia quotiens carnalis cogitatio mentem meā impo
 tūte pulsāt de cibo et potu de somno de ceterisq; similibus
 ad carnis curam pertinentibus: caro mihi loquitur. Luz
 de ambitione seculi. de iactantia de arrogantia cogitatio
 vana in corde versatur: de mundo est. Quando autem
 ad iram et iracundiam amaritudinem animi prouocor
 diabolica suggestio est. cum non aliter q̄ ipsi diabolo re
 sistendum est/ nec aliter ab ea cauendum q̄ ab ipsa dam
 natione. Demonum officium est suggestiones malas i
 gerere. nostrum est illis non consentire. Nam quotiens
 resistimus: diabolum superamus/ angelos letificamus de
 um honorificamus. Ipse enim nos hortatur: vt pugne
 mus. adiuvat vt vincamus. certantes in bello spectat. de
 ficientes subleuat. vincentes coronat.

Caro hōis vñ fit/ et qd pariat. c. xv

Caro mea de luto est: et ideo lutasas et voluptuo
 sas cohabitationes ab illa habeo vanas et curio
 sas a mōdo/ a diabolo males et maliciofas. Isti tres
 inimici me impugnant et persequuntur. nunc quidem a
 pte: nunc vero occulte. semper autem maliciose. Dia
 bolus nanq; plus confidit in adiutorio carnis q̄ i alijs
 L.i.

armis. quoniam magis nocet domesticus hostis. Illa
 vero ad subuersionem meam cum illo fedus iniit. vitio
 de peccato nata/et i peccato nutrita. vicijs corrupta ab ip
 sa origine. sed multo amplius viciata praua consuetudi
 ne. Hinc est: q̄ tam acriter concupiscit aduersus spiritus
 q̄ assidue murmurat/et impatiens est discipline. quia illi
 cita suggerit. nec rationi obtemperat. nec inbibetur vllō
 timore. Huic accedit. hanc adiuvat. hac vitur tortuosus
 ille serpens/hostis humani generis. Cui nullum aliud ē
 desiderium/ nullum negotium/ nullum studium nisi per/
 dere animas nostras. Hic est: qui iugiter malum machi
 natur. Argute loquitur. artificiose suggerit. callide decipit
 Illicitos motus insufflat. et venenatas cogitationes in/
 fiamat. Mouet bella. nutrit odia. incitat gulas. mouet li
 bidines. desideria carnis instigat. et peccati occasiones pa
 rat. et mille nocēdi artibus corda hominum pulsare nō
 cessat. Hic est: qui baculo nostro nos cedit. ⁊ manus no
 stras proprio cingulo ligat. vt caro q̄ data est nobis in
 adiutorium: fiat nobis in ruinam et scandalum. Brutis
 lucta et graue periculum est aduersus domesticū hostē
 pugnare. maxime cum nos aduene simus/ et ille ciuis. ille
 suam inhabitat regionem. nos exules sum⁹ et peregrini.
 Magnū quoq; discriminē ē aduersus diaboli fraudis a
 studia tā crebros imo ⁊ tinnos sustinere ⁊ flicus: quē astu
 tū fecit tā natura subtilis q̄ lōga exercitatio malicie hui⁹

Deprecatio pro seipso. c. xvi.

Eripe me de inimicis meis deus meus: et ab his q̄
 oderunt me. quoniam confortati sum super me. E
 go vero qui vsq; ad hūc diē ⁊ tra me vixi: iam per
 tuam gratiam mihi viuere incipiam. Sic enim i hoc mū
 do viuere debemus: vt cum corpus ceperit a vermib⁹ de/
 norari in sepulchro: anima letetur cum sanctis in celo. Al

luc spiritus dirigendus est: quo est iturus. Illac festina
re debemus: vbi semper viuamus/ et vbi mori amplius
non timeamus. Si sic amamus istam labiles et caducā
vitam: vbi cum tanto labore viuimus: vbi comedēdo bi
bendo dormiendo vix carnis necessitatibus satisfaciū?
multo magis amare debemus vitam eternam: vbi nullū
laborem sustinebimus. vbi summa semper iocūditas sū
ma felicitas/ felix libertas/ et felix beatitudo: vbi similes e
runt homines angelis dei. et fulgebunt iusti sicut sol in re
gno patris eorum. Qualis putas tunc erit splendor ani
marum quando solis splendorem habebit lux corporū?
Nulla erit ibi tristitia/ nulla angustia/ nullus dolor/ nul
lus timor/ nullus ibi labor/ nulla mors. sed perpetua sa
nitas semper ibi perseverat. nō surgit ibi malicia nec car
nis miseria. nulla est ibi egritudo/ nulla omnino necessi
tas. non est ibi fames. non sitis. non frigus. nō estus. nō
lassitudo ieiunij. nec vlla tētatio inimici. nec peccandi vo
luntas. nec delinquendi facultas. sed totum letitia. totum
exultatio possidet. Homines quoq; angelis sociati sine
vlla carnis infirmitate in perpetuū manebunt. Vbi erit
iocunditas infinita. beatitudo sempiterna. in qua qui se
mel suscipitur: semper tenetur. Vbi est requies a la bozi
bus. pax ab hostibus. amenitas de nouitate. securitas de
eternitate. suauitas atq; dulcedo de dei visione. Et quis
non illic habitare vehementer desideret et propter paces
et ppter amenitatē/ et ppter eternitatē/ et ppter dei visionē. Nullū
ē ibi pegrinū. s; qūq; illuc vēire merebit: securū i ppa pa
tria manebit sp letū et sp satiatū visione dei. Et q̄toplū ali
q̄s hic deo obediēs fuerit: tāto ampliorē ab eo mercedē
ibi recipiet. q̄toq; ampliū deū amabit: tāto propiū vide
bi: quem cernere cupit.

De breui vita hominis. c. xvij.

Dies hominis sicut umbra super terram/et nulla ē
moza. et tunc prope nihil est: cum stare videtur. cur
ergo thesaurizat in terra homo: cum sine dilatione
transeat et illud quod colligitur: et ipse: qui colligit? Et
tu homo quem fructum expectas in mundo: cuius fructus
ruina est/ cuius finis mors est? Utinam sceres et intelli
geres/ ac nouissima prudenter prouideres. Scio quen
dam: qui per annos plurimos tecum familiariter vixit. ad
mensam tuam sedit. abum de manu tua sumpsit. in sinu
tuo dormiuit. cum voluit tecum colloquium habuit. hic
iure hereditario seruus tuus est. sed quia ab ineunte etate
delicate nutriti eum/ et virge pepercasti: contumax effectus
est. leuanit calcaneum suum super caput tuum. et te in ser
uitute redegit. et tui crudeliter dominatur. Sed fortasse
dices: quis est hic? vetus homo tuus: qui conculcat spiri
tum tuum. qui pro nichilo habet terrarū desiderabilem. q̄
sola que carnis sunt: sapit. Homo iste a natiuitate cecus
est/ et surdus/ mutus/ inueteratus dierum malorum. rebel
lis virtuti et veritati. inimicus crucis christi. deridet inno
centem/ et simpliciter transeuntem. Ambulat in magnis
et in mirabilibus supra se. Arrogantia eius est plusquam
fortitudo eius. nullum reueretur. Dicit insipientia sua nō
est deus. Tabescit bonis. et malis pascitur alienis. Im
mundis cogitationibus pascitur. non fatigabitur in illis
transgrediens vsq; ad finem. Dispergit et dissipat pro
pria sicut prodigus. cupit et rapit aliena sicut auarus. tur
pitudinem et ignominiam congregat sibi simulans. et cal
lidus pronocat iram dei. Homo iste totus ī peccatis na
tus est/ et sic nutritus amicus iniquitatis/ filius mortis.
vas ire in contumeliam/ factus ad interitum. qui cum ta
lis sit: enarrat iusticias dei. et assumit testamentum eius p̄

os suum. Odit disciplinam. proijcit dominum suū post
dorsum suum. Cum videt furem: currit cum eo: et cum a
dulteris portionem suam ponit. Aduersus filium matris
sue ponit scandalum. Super te etiam thesaurizat iram ī
die ire: velut a te hereditatem tuam tollere/et de super ter/
ram auferre. Et tu tantam iniuriā non vindicas. sed dis/
simulas. nec ei verbum durum loqueris. nec vultum ira/
tim ostendis. sed blandienti tibi arrides. Ludis cur illu/
soze. nescis: quia ismael est: qui tecum ludit? Ludus iste
nō ē puericie/nec simplicitatis vel innocentie. sed illusio ē
anime/sed persecutio/sed mors. Jam te in foueam quaz
fecit: precipitauit. Jam effeminatus es. iam ingo miseri
me seruitutis pressus. sub pedibus eius misere ⁊ viliter cō/
culcaris. O miser ⁊ miserabilis homo quis te liberabit
de vinculo improperij huius? Erurgat deus/et cadat ar/
matus iste. Cadat et conteratur inimicus id est tentator
dei/cultor sui/amicus mundi/seruus diaboli. Quid tibi
videtur? si recte sentis: mecum dices: reus est mortis: cruci/
figatur. Noli ergo dissimulare. noli differre. noli parcere
sed festinanter audacter instantē crucifige homines istū
Sed cruce christi: in qua est salus et vita. ad quem si ex
corde clamaueris: crucifixus tuus audiet te benigne res/
pondens: hodie mecum eris in paradiso. O christi pie
tas. o inopinata salus miseri. tam gratuita est probata di
lectio dei. tam stupenda dulcedo. tamen inopinata dignatio
tamen uicta mansuetudo. vt qui ad eum clamauerit: exau/
diet illum. quoniam misericors est. O quanta est mise/
ricordia dei. q̄neffabilis mutatio dextere dei excelsi. Meri
eras in tenebris: hodie in splendore lucis. Meri in ore le
onis: hodie in manu mediatoris. Meri in porta inferni:
hodie ī delicijs paradisi. Sed quid profunt be littere ad

mōitōis: nisi deleas de libro p̄sciētie t̄e litteras mortis?
Quid profunt hec scripta lecta et intellecta: nisi temetip/
sum legas et intelligas? Da ergo operam interne lectio/
ni: vt legas inspicias et cognoscas teipsū. Legas: vt di/
ligas deum. vt pugnes et vincas mundū et omnem ini/
micum. quatenus labor conuertatur in requiem. luctus ī
gaudium. Et post tenebras huius vite videas ortū sur/
gentis aurore. Videas etiam meridianum solem iusticie
in quo sponsum cum sponsa prospiciens vnum eundem
q̄ dominum glorie. Qui vinit et regnat per infinita se/
cula. Amen.

**Ad dei laudem animarumq̄ salutem
fuit impressum Barcinone per Ide
trum posa. Anno. M. cccclxxxviii**

